

POSTANOWIENIE

Dnia 18 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie – III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Białecka

Sędziowie: SSA Romana Mrotek

SSO (del.) Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2017 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy R. U.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

w związku z wnioskiem R. U. o wyłączenie sędziego

na skutek zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 lipca 2017 r., sygn. akt VI U 810/16

postanowił:

I. oddalić zażalenie;

II. przekazać wniosek ubezpieczonego o ustanowienie pełnomocnika z urzędu Sądowi Okręgowemu VI Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S..

SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka SSO (del.) Gabriela Horodnicka-

Stelmaszczuk

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 12 lipca 2017 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 395 § 2 k.p.c. uchylił w całości postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 15 maja 2017 r. (punkt I) oraz oddalił wniosek ubezpieczonego R. U. o wyłączenie Sędziego Sądu Okręgowego Barbary Koniecznej od rozpoznania sprawy o sygn. akt VI U 810/16.

W uzasadnieniu Sąd pierwszej instancji wskazał, że pismem z dnia 18 kwietnia 2017 r. ubezpieczony wniósł o wyłączenie Sędziego Sądu Okręgowego Barbary Koniecznej, której bezstronność – zdaniem ubezpieczonego – budzi uzasadnione wątpliwości. Ubezpieczony zarzucił sędziemu referentowi brak bezstronności i nierówne traktowanie stron procesu oraz dyskryminowanie niepełnosprawnego powoda. W ocenie wnioskującego przejawem stronniczości SSO Barbary Koniecznej jest w szczególności pozbawienie niepełnosprawnego ubezpieczonego reprezentacji profesjonalnego pełnomocnika z urzędu. Sędzia ogranicza także ubezpieczonemu prawa procesowe między innymi wskutek nieuzasadnionej przewlekłości postępowania.

Sędzia Sądu Okręgowego Barbara Konieczna złożyła w dniu 5 maja 2017 r. pisemne oświadczenie wskazując, że nie są jej znane żadne podstawy do wyłączenia jej od rozpoznawania sprawy powoda, wymienione w art. 48 i 49 k.p.c.

Postanowieniem z dnia 15 maja 2017 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił wniosek ubezpieczonego R. U. o wyłączenie Sędziego Sądu Okręgowego Barbary Koniecznej od rozpoznania sprawy o sygn. akt VI U 810/16.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiódł ubezpieczony R. U., który podtrzymując twierdzenia zawarte we wniosku z dnia 18 kwietnia 2017 r. wskazał w szczególności, że podniesione przez niego zarzuty zostały błędnie i nieprawidłowo ocenione, z pominięciem merytorycznych dowodów wyczerpujących uprawdopodobnienie i przemawiających za wyłączeniem sędziego. Skarżący wniósł o uchylenie w całości postanowienia Sądu pierwszej instancji z dnia 15 maja 2017 r. i wyłączenie Sędzi SO Barbary Koniecznej z połączonych spraw pod wspólną sygnaturą akt VI U 810/16, wskazując w szczególności, że materiał dowodowy przedstawiony na okoliczność wyłączenia sędziego, uprawdopodobnia zasadność wniosku w odniesieniu do art. 49 k.p.c. w jego aktualnym brzmieniu po 1 lipca 2009 r. Jednocześnie skarżący wniósł o pominięcie w całości chybionej, błędnej, bezzasadnej argumentacji Sądu pierwszej instancji, opartej na nieaktualnych przepisach odnoszących się do nieaktualnego na czas złożenia wniosku art. 49 k.p.c., tj. do jego brzmienia przed zmianą ustawy w zakresie art. 49 k.p.c. w dniu 5 grudnia 2008 r.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności wskazał, iż zgodnie z dyspozycją art. 395 § 2 k.p.c. jeżeli zażalenie zarzuca nieważność postępowania lub jest oczywiście uzasadnione, sąd, który wydał zaskarżone postanowienie, może na posiedzeniu niejawnym, nie przysyłając akt sądowi drugiej instancji, uchylić zaskarżone postanowienie i w miarę potrzeby sprawę rozpoznać na nowo. Od ponownie wydanego postanowienia przysługują środki odwoławcze na zasadach ogólnych.

W realiach sprawy Sąd Okręgowy, dzieląc zawartą w zażaleniu argumentację ubezpieczonego odnośnie wadliwego przywołania w uzasadnieniu postanowienia z dnia 15 maja 2017 r. dyspozycji przepisu art. 49 k.p.c., uchylił w całości wskazane postanowienie z dnia 15 maja 2017 r. Jednocześnie Sąd Okręgowy stwierdził, iż w tej sytuacji zachodzi potrzeba ponownego rozpoznania sprawy zgodnie z normą zawartą w powołanym art. 395 § 2 k.p.c.

Wniosek ubezpieczonego R. U. w przedmiocie wyłączenia sędziego, stanowiący przedmiot rozpoznania w sprawie niniejszej, zdaniem Sądu pierwszej instancji okazał się nieuzasadniony, co skutkowało koniecznością jego oddalenia, albowiem wnioskodawca, w tego ocenie Sądu nie uprawdopodobnił, by istniała jakakolwiek okoliczność, która mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego, którego wyłączenia się domaga. Wskazując na treść art. 48 i 49 k.p.c. oraz orzecznictwo sądowe w tym zakresie, Sąd Okręgowy uznał, iż w realiach rozpoznawanej sprawy brak jest okoliczności uzasadniających wyłączenie SSO Barbary Koniecznej od orzekania w niniejszej sprawie. Analiza akt sprawy, w tym czynności procesowych dokonywanych przez sędziego - referenta, nie daje bowiem podstaw do uznania, iż świadczą one o kierunkowym nastawieniu sędziego do którejś ze stron procesu. Trafność merytoryczna podejmowanych przez sędziego - referenta decyzji nie jest przy tym przedmiotem oceny w ramach rozpoznawania wniosku o wyłączenie sędziego.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji, podnoszony przez ubezpieczonego zarzut, że objęta wnioskiem sędzia ogranicza mu prawa procesowe m.in. w skutek nieuzasadnionej przewlekłości postępowania nie może być uznany za trafny, jeżeli zważy się, iż składane przez wnioskodawcę skargi na przewlekłość postępowania były oddalane postanowieniami Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 16 lutego 2015 r. oraz z dnia 31 marca 2017 r. W uzasadnieniu drugiego z tych postanowień Sąd Apelacyjny wskazał, że nie można stwierdzić przewlekłości postępowania, albowiem wszystkie czynności w sprawie podejmowane były bez nadmiernej zwłoki.

Za przejaw kierunkowego nastawienia SSO Barbary Koniecznej do ubezpieczonego nie można też uznać podejmowania określonych decyzji procesowych w zakresie ustanowienia, zmiany czy cofnięcia ubezpieczonemu postanowieniem

z dnia 2 marca 2016 r. pełnomocnika z urzędu, czy też dokonanego postanowieniem

z dnia 7 lipca 2016 r., oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia na postanowienie z dnia 2 marca i odrzucenia zażalenia na to postanowienie, trafność którego to rozstrzygnięcia potwierdził Sąd Apelacyjny w

Szczególnie postanowieniem z dnia 28 października 2016 r. Uznać bowiem trzeba, że powyższe czynności są realizacją uprawnień procesowych sędziego, związanych z prowadzeniem postępowania. Sposób prowadzenia postępowania w sprawie – choćby strona uważała go za niewłaściwy, decyzje podejmowane przez sędziego w postaci zarządzeń, a nawet fakt, iż sędzia prezentowałby pogląd prawny niekorzystny dla strony – wniosku o wyłączenie sędziego nie uzasadniają (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 1970 roku, I PZ 41/70, postanowienie SN z dnia 20 lutego 1976 roku, II CZ 8/76, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 26 października 1995 roku I ACz 309/95).

Sąd meriti wskazał ponadto, że dla przyjęcia, iż skarżący uprawdopodobnił istnienie okoliczności uzasadniających wyłączenie sędziego nie jest wystarczające subiektywne poczucie ubezpieczonego, że w świetle obowiązującego prawa sędzia poprzez swoje postępowanie w sprawie daje dowody swej stronniczości i braku bezstronności co do wnioskodawcy. Wątpliwości co do bezstronności sędziego muszą bowiem być uzasadnione obiektywnie, czyli odczuwalne również dla postronnego obserwatora, a nie jedynie dla osobiście zaangażowanej w sprawę strony. Bezstronność należy zatem rozumieć jako wartość o charakterze intersubiektywnym, wynikającym z zewnętrznej oceny zachowania sędziego, a nie warunkowanym jedynie twierdzeniami strony.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż skarżący swoje zarzuty oparł na twierdzeniu, że postępowanie sędziego sprawozdawcy jest stronnicze, bowiem sędzia ogranicza ubezpieczonemu prawa procesowe m.in. wskutek nieuzasadnionej przewlekłości postępowania, przez pozbawienie go reprezentacji profesjonalnego pełnomocnika z urzędu, czy też powoływanie kolejnych biegłych bez aktualnych wiadomości specjalnych (bez specjalizacji z Choroby z Lyme) oraz zakreśla ramy czasowe opiniowania do wydania opinii co do stanu zdrowia istniejącego w dacie wydania zaskarżonej decyzji.

Wskazane czynności sądu, stanowiące w ocenie ubezpieczonego uchybienia procesowe, jakich dopuściła się sędzia sprawozdawca w sprawie o sygn. akt VI U 810/16, nie mogą, zdaniem Sądu meriti, stanowić podstawy do wyłączenia sędziego. Sąd Okręgowy podkreślił, że zarzuty dotyczące uchybień proceduralnych, np. pominięcie zgłoszonych wniosków dowodowych, mogą być przedmiotem zainteresowania Sądu Apelacyjnego jako sądu odwoławczego w ramach rozpoznawanych środków zaskarżenia; nie są jednak brane pod uwagę przy rozpoznawaniu wniosku o wyłączenie sędziego. Zarzuty te skarżący podnosić może jedynie w środkach odwoławczych od wydanych w sprawie merytorycznych orzeczeń kończących postępowanie, czy też wcześniej zastrzeżeń w trybie art. 162 k.p.c., bowiem wniosek o wyłączenie sędziego, nie jest właściwym sposobem do ich zgłaszania w toku postępowania.

Sąd pierwszej instancji podzielił stanowisko, iż wyłączenia sędziego nie może uzasadniać samo przeświadczenie strony co do tego, że sędzia prowadzi proces wadliwie, zwłaszcza nieobiektywnie; strona nie może bowiem, poprzez składanie nieuzasadnionego wniosku o wyłączenie sędziego, wpływać na skład sądu rozpoznającego sprawę (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2010 roku II PK 344/09, OSNP 2011/21-22/271). Okolicznością uzasadniającą wyłączenie sędziego nie może być również zdaniem tego Sądu, fakt podjęcia niekorzystnych dla strony pozwanej decyzji procesowych. Za aktualny należy bowiem uznać pogląd, że zarzuty dotyczące wydanego w sprawie orzeczenia bądź opierające się na naruszeniu przepisów procesowych w toku postępowania mogą uzasadniać jedynie wniesienie środka odwoławczego, a nie wniosku o wyłączenie sędziego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1997 roku, III AO 5/97, OSNP 1997, nr 24, poz. 502; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 1972 roku, I PZ 9/72, Lex nr 7068). Również zarzuty co do sposobu czy kierunku merytorycznego rozpoznania sprawy nie są przedmiotem zainteresowania Sądu rozpoznającego wniosek o wyłączenie sędziego. Takie bowiem zarzuty strona winna podnieść w środku odwoławczym od orzeczenia co do istoty sprawy, z którym się nie zgadza.

Sąd meriti wskazał, że zgodnie z poglądami prezentowanymi w doktrynie przy ocenie okoliczności, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego, uwzględnić należy dotychczasowe orzecznictwo odnoszące się do wcześniejszego sformułowania uzależniającego wyłączenie od stosunku osobistego sędziego ze stroną lub jej przedstawicielem. Nadal więc aktualne są wyrażane wcześniej poglądy przyjmujące konieczność wyłączenia sędziego z uwagi na podnoszony wcześniej stosunek osobisty, który jest w zasadzie stosunkiem emocjonalnym,

uczuciowym bez względu na to czy wywołuje go pozytywne nastawienie (przyjaźń, zażyłość, szczególna sympatia) czy też negatywne (wrogość, nienawiść, demonstrowana antypatia, niezyczliwość).

W ocenie Sądu Okręgowego, analiza biegu postępowania w sprawie nie pozwala na stwierdzenie zaistnienia zdarzeń procesowych świadczących o występowaniu tego rodzaju okoliczności. Przy ocenie zasadności zgłoszonego wniosku istotny jest również fakt złożenia przez SSO Barbarę Konieczną oświadczenia, że nie zachodzą jakiegokolwiek okoliczności o których mowa w art. 48 i 49 k.p.c., które mogłyby stanowić podstawę do wyłączenia jej jako sędziego od orzekania w niniejszym postępowaniu (k. 708). W świetle powyższych argumentów, zdaniem Sądu pierwszej instancji, nie ma podstaw, by podważać wiarygodność tego oświadczenia. Oświadczenie tej treści złożone przez sędziego jako osobę zaufania publicznego należało uznać za miarodajne, ponieważ sędzia jest świadomy konsekwencji procesowych wynikających z rozstrzygnięcia sprawy w sposób nieobiektywny. Oświadczenie takie ma więc istotny walor, ponieważ przedstawia stanowisko sędziego, którego dotyczy wniosek o wyłączenie, i który to sędzia jest w stanie ocenić, czy potrafi sprawę prowadzić i w niej orzekać w sposób, który nie wzbudzi wątpliwości co do jego bezstronności.

Konkludując, Sąd Okręgowy podkreślił, iż analiza akt sprawy nie daje podstaw do stwierdzenia istnienia okoliczności tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość, co do bezstronności sędziego - referenta w niniejszej sprawie.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodził się ubezpieczony R. U., który w wywiedzionym zażaleniu wniósł o:

1. uchylenie przez Sąd drugiej instancji, w całości punktu II postanowienia Sądu pierwszej instancji z dnia 12 lipca 2017 r. i o jego zmianę poprzez wyłączenie Sędzi SSO Barbary Koniecznej z połączonych spraw pod wspólną sygnaturą akt VI U 810/16 oraz o utrzymanie w mocy w całości punktu I tego postanowienia,
2. uwzględnienie w całości przy rozpoznaniu niniejszego zażalenia, uzasadnienia skarżącego do wniosku z dnia 18 kwietnia 2017 r. i z pierwszego zażalenia z dnia 13 czerwca 2017 r., na postanowienie Sądu pierwszej instancji z dnia 15 maja 2017 r.,
3. rozpoznanie zażalenia wyłącznie przez Sąd drugiej instancji, tj. Sąd Apelacyjny w Szczecinie na posiedzeniu jawnym i wyłącznie po przyznaniu pełnomocnika z urzędu z zastrzeżeniem, iż wyłącznie z jego udziałem oraz na sali rozpraw z urządzeniami rejestrującymi audio i video DVD,
4. przyznanie i ustanowienie wyłącznie przez Sąd drugiej instancji pełnomocnika z urzędu z listy Okręgowej Izby Radców Prawnych w postępowaniu w drugiej instancji zgodnie z art. 5 k.c. zgodnie z Konstytucją RP oraz zgodnie z prawem unijnym wspólnotowym i międzynarodowym, przed rozpoznaniem i wydaniem orzeczenia przez Sąd II instancji, a w przypadku odmowy przyznania pomocy z urzędu, o merytoryczne uzasadnienie powodu odmowy przyznania w oparciu o szczegółowe przepisy prawa,
5. wyłączenie ustności rozprawy z udziałem skarżącego i o ewentualne przesłuchanie przez Sąd (złożenie zeznań) wyłącznie w formie pisemnej (odp. na pytania sądu) z odroczonym terminem 14-21 dni wraz z transkrypcją z rozprawy wykonaną dla niepełnosprawnego ubezpieczonego oraz każdorazowo o odroczenie rozprawy na termin z urzędu na czas pisemnych odpowiedzi na pytania Sądu w ramach przesłuchania w terminie 14-21 dni, tj. do czasu wykonania zobowiązania Sądu, w związku z wnioskiem o jego wyłącznie pisemne przesłuchanie w ramach składania zeznań z wyłączeniem ustności, w odpowiedzi na zadane pytania w oparciu o wykonywane transkrypcje, co uzasadniają dysfunkcje niepełnosprawnego powoda (zgodnie z ustawą i Konwencjami prawa międzynarodowego),
6. wykonanie każdorazowo dla skarżącego pisemnej transkrypcji z przebiegu rozprawy, w tym z przesłuchania strony przeciwnej oraz ewentualnych potencjalnych uczestników postępowania oraz kopii e-protokołu z zapisem DVD,

7. odroczenie jawnej rozprawy w II instancji na termin z urzędu do czasu: a) rozpoznania wniosku skarżącego o pomoc z urzędu j/w pkt 4, b) wyznaczenia pełnomocnika przez OIRP, c) zapoznania się pełnomocnika z materiałem akt połączonych spraw, celem profesjonalnego uzupełnienia stanowiska skarżącego w niniejszym zażaleniu,

8. po wyłączeniu Sędzi Barbary Koniecznej o powołanie przez Sąd II instancji nowego Sędziego, który nie orzekał w sprawie z udziałem R. U.,

9. uwzględnienie przy rozpoznaniu odwołania, merytorycznego materiału dowodowego przedstawionego na okoliczność wyłączenia sędziego, wyłącznie w kategoriach uprawdopodobnienia stawianych zarzutów, które nie wymagają ścisłego dowodu na uzasadnienie wniosku o wyłączenie sędziego, bowiem już samo uprawdopodobnienie wyczerpuje wymogi wniosku odnośnie wyłączenia,

10. dopuszczenie i uwzględnienie przy rozpoznaniu niniejszego odwołania wyłącznie merytorycznego materiału dowodowego bezspornie uzasadniającego wyłączenie, przedstawionego przez skarżącego na okoliczność wyłączenia sędziego wyłącznie w odniesieniu do art. 49 k.p.c. w jego aktualnym brzmieniu po 1 lipca 2009 r.,

11. do czasu przyznania pełnomocnika z urzędu o rozpoznanie wniosków odwołania bez nadmiernego formalizmu prawnego z uwagi na brak profesjonalnego pełnomocnika, niepełnosprawność, brak wykształcenia prawnego skarżącego oraz o pouczenie w przypadku zaistnienia błędów formalnych z możliwością korekty w terminie 14 dni.

W uzasadnieniu skarżący podniósł m.in., że wbrew bezpodstawnym twierdzeniom Sądu pierwszej instancji, zgodnie z brzmieniem i wymogami art. 49 k.p.c. przedstawił nie tylko swoją subiektywną ocenę stronniczości w działaniu Sędzi, lecz ponad wymagane uprawdopodobnienie i ponad wszelką wątpliwość, merytorycznie powiązał dowodowo konkretne fakty potwierdzające stronniczość SSO Barbary Koniecznej, jej złą wolę i nierówne traktowanie stron na niekorzyść skarżącego (przez np. nieuzasadnioną permanentną odmowę przyznania pełnomocnika z urzędu w sprzeczności z prawem krajowym i międzynarodowym), z wymogami panującymi w tym zakresie w orzecznictwie krajowym i międzynarodowym. Zdaniem skarżącego, w przedmiotowym przypadku nie ma mowy tylko o pozorach, lecz o udowodnionej stronniczości, co nie pozostawia wątpliwości co do konieczności wyłączenia i zmiany sędziego dla zachowania standardów demokratycznego państwa prawa i zapisów Konstytucji RP.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie ubezpieczonego okazało się nieuzasadnione.

Wydane przez Sąd Okręgowy rozstrzygnięcie jest prawidłowe, Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do jego zmiany zgodnie z żądaniem skarżącego. Merytoryczny charakter przyczyn przytoczonych w zażaleniu nie spełnia przesłanek z art. 49 k.p.c., tym samym środek zaskarżenia podlega oddaleniu jako oczywiście bezzasadny.

Sąd pierwszej instancji słusznie wskazał, że przepisy Kodeksu postępowania cywilnego w art. 48 normują przyczyny bezwzględного wyłączenia sędziego, które w niniejszej sprawie nie zachodzą. Niezależnie jednak od przyczyn enumeratywnie określonych w tym przepisie, zgodnie z art. 49 k.p.c., sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie. Omawiany przepis nie wskazuje, o jakiego rodzaju okoliczności chodzi, z pewnością jednak nie mogą być to jakiegokolwiek okoliczności zachodzące w odniesieniu do sędziego, lecz takie, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności. Strona powinna przytoczyć konkretne okoliczności, na podstawie których wyraża uzasadnioną obawę o brak bezstronności sędziego. Mogą one dotyczyć stosunków pozasądowych istniejących jeszcze przed wszczęciem procesu sądowego, jak i okoliczności zaistniałych

na poszczególnych etapach procesu, czy też poszczególnych czynności procesowych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

z dnia 30 grudnia 2013 r., III AUz 117/13, LEX nr 1416220).

W ocenie Sądu Apelacyjnego analiza akt niniejszej sprawy nie pozwala na dokonanie ustalenia o jakiegokolwiek okoliczności mogącej wywoływać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności SSO Barbary Koniecznej w rozpoznawanej sprawie. Zarzuty skarżącego dotyczą w szczególności negatywnego stosunku Sędzi do ubezpieczonego, jej rzekomej stronniczości, jak również nieuwzględnienia składanych przez skarżącego wniosków o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Zdaniem Sądu Apelacyjnego twierdzenia te nie uzasadniają jednak ani wniosku, ani zażalenia ubezpieczonego. Analiza przebiegu postępowania prowadzi do wniosku, że SSO Barbara Konieczna podejmowała czynności celem wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy, przy czym podejmowała je na podstawie i w granicach obowiązujących przepisów prawa. W ocenie Sądu odwoławczego z toku dotychczasowego procedowania nie wynika, aby zachodziły w sprawie jakiegokolwiek przejawy braku bezstronności Sędzi.

W tym miejscu podkreślenia wymaga, iż w aspekcie względnych podstaw wyłączenia sędziego z art. 49 k.p.c. istotne są nie subiektywne wrażenia strony

o konieczności wyłączenia sędziego, lecz konkretne fakty, świadczące o różnym traktowaniu stron, nieprzychylności wobec jednej ze stron, co uzasadniać mogłoby subiektywne wątpliwość o bezstronności sędziego. Tylko takie traktowanie może

u strony (a także u postronnych) wywoływać wątpliwość co do bezstronności sędziego i stać się przyczyną do wyłączenia sędziego. Sama zaś potencjalna możliwość takiego zachowania sędziego i stosunku do stron nie stanowi uprawdopodobnienia okoliczności wyłączenia sędziego. Słusznie też argumentował Sąd pierwszej instancji, że zarzuty opierające się na naruszeniu przepisów procesowych w toku postępowania, mogą uzasadniać wniesienie środka odwoławczego, a nie wniosku o wyłączenie sędziego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2011 r., III UZ 9/11, LEX nr 966824; z dnia 26 marca 1997 r., III AO 5/97, OSNP 1997/24/502; z dnia 8 marca 1972 r., I PZ 9/72, LEX nr 7068). Instytucja wyłączenia sędziego jest przeznaczona wyłącznie do wyeliminowania od orzekania w danej sprawie osób, które z uwagi na obiektywnie istniejące okoliczności nie powinny wyrokować. Instytucja ta nie może być wykorzystywana jako środek przeciwdziałania ewentualnym naruszeniom prawa materialnego lub procesowego albo przeciwdziałaniu przewlekłości postępowania. W tym celu ustawodawca przewidział inne środki prawne, w tym środki odwoławcze. Należy również podnieść powszechnie wyrażaną w orzecznictwie ocenę, że nie uzasadnia wniosku o wyłączenie reprezentowana przez sędziego odmienna od poglądu strony ocena prawna (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2011 r., III UZ 9/11, LEX nr 966824; z dnia 6 maja 2010 r., II PK 344/09, LEX nr 1036600) i z dnia 20 lutego 1976 r., II CZ 8/76, LEX nr 7802). Z tych względów także na etapie zażalenia na postanowienie w przedmiocie wniosku o wyłączenie sędziego, Sąd Apelacyjny nie działa jako sąd kontrolujący prawidłowość całego postępowania, lecz jedynie zaskarżonego orzeczenia. Taka generalna analiza może być dokonywana dopiero przy merytorycznym rozpoznaniu apelacji, w której zaistniałe uchybienia procesowe stanowią zarzuty przeciwko wyrokowi.

Uwzględniając powyższe, w ocenie Sądu Apelacyjnego, skarżący R. U. nie wykazał istnienia jakiegokolwiek okoliczności, które uzasadniać mogłyby uwzględnienie przedmiotowego wniosku o wyłączenie sędziego. Nadto, jak wynika

z treści oświadczenia SSO Barbary Koniecznej z dnia 5 maja 2017 r., w ocenie Sędzi nie zachodzą jakiegokolwiek okoliczności, o których mowa w art. 48 i 49 k.p.c., które mogłyby stanowić podstawę do wyłączenia jej jako sędziego od orzekania w niniejszym postępowaniu. Zważyć należy, że oświadczenie to nie zostało niczym podważone, uwzględniając zatem jego treść oraz źródło wątpliwości strony, a także obowiązujące w tej mierze podstawy prawne, odczytywane z poszanowaniem ugruntowanego orzecznictwa, Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że w niniejszej sprawie nie występują okoliczności, które mogłyby wywołać wątpliwość co do bezstronności sędziego. Należy w szczególności zgodzić się z argumentacją Sądu Okręgowego, iż podnoszony zarzut nieuzasadnionej przewlekłości postępowania nie może być uznany za trafny, bowiem składane przez wnioskodawcę skargi na przewlekłość postępowania były oddalane postanowieniami Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 16 lutego 2015 r. oraz z dnia

31 marca 2017 r. W uzasadnieniu drugiego z tych postanowień Sąd Apelacyjny wskazał, że nie można stwierdzić przewlekłości postępowania, albowiem wszystkie czynności w sprawie podejmowane były bez nadmiernej zwłoki. Nie można również uznać za zachowanie stronicze podejmowania przez SSO Barbarę Konieczną określonych decyzji procesowych w zakresie ustanowienia, zmiany czy cofnięcia ubezpieczonemu pełnomocnika z urzędu. Słusznie wskazał Sąd Okręgowy, iż powyższe czynności są realizacją uprawnień procesowych sędziego, związanych z prowadzeniem postępowania, tym samym nie mogą stanowić one podstawy wniosku o wyłączenie sędziego, mogą być natomiast przedmiotem rozpoznania przez sąd odwoławczy w ramach rozpoznawanych środków zaskarżenia.

Reasumując, w okolicznościach niniejszej sprawy Sąd Apelacyjny nie znalazł żadnych podstaw do uznania, że SSO Barbara Konieczna, prowadząc postępowanie czyniła to w sposób nacechowany brakiem bezstronności, o której mowa w art. 49 k.p.c. Niezadowolenie strony z przebiegu postępowania nie jest podstawą do wyłączenia sędziego. Zatem zarzuty skarżącego okazały się nieuzasadnione.

Odnosząc się do wniosków ubezpieczonego dotyczących rozpoznania przez Sąd Apelacyjny zażalenia na rozprawie i obowiązku tego Sądu przyznania ubezpieczonemu pełnomocnika z urzędu stwierdzić należy, iż nie zasługują one na uwzględnienie. W pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z art. 397 § 1 k.p.c., zasadą jest, iż sąd drugiej instancji rozpoznaje zażalenie na posiedzeniu niejawnym. W tym kontekście wskazać należy również, iż jedynie przebieg posiedzenia jawnego utrwalany jest za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk (art. 157 § 1 k.p.c.). W związku z powyższym, nie jest możliwym, tak jak żąda tego skarżący w pkt 3 zażalenia, aby nastąpiło jednoczesne rozpoznanie wniesionego środka odwoławczego na rozprawie oraz utrwalenie jego przebiegu za pomocą urządzeń audio i video. Co się zaś tyczy wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, zważyć należy, iż zgodnie z treścią art. 117 § 4 zd. pierwsze k.p.c. wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz

z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy. Konsekwencją powyższego jest, iż w niniejszej sprawie przedmiotem rozpoznania sądu odwoławczego mógłby być jedynie środek zaskarżenia wniesiony na odmowę ustanowienia przez sąd pierwszej instancji adwokata lub radcy prawnego (art. 394 § 1 pkt 2 k.p.c.), nie zaś sam wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji.

Stosownie do treści § 6 art. 117 k.p.c. wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego, zgłoszony po raz pierwszy w postępowaniu apelacyjnym (zażaleniowym w związku z treścią art. 397 § 2 k.p.c.), kasacyjnym lub w postępowaniu ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, sąd przekazuje do rozpoznania sądowi pierwszej instancji, chyba że uzna wniosek za uzasadniony. Rozwiązanie to daje możliwość przeprowadzenia kontroli instancyjnej każdego orzeczenia odmawiającego ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (por. wyrok z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie J. T. przeciwko Polsce, nr 12825/02, www.echr.coe.int). Z tych też względów Sąd Apelacyjny postanowił o przekazaniu wniosku Sądowi pierwszej instancji (pkt. II postanowienia)

Na koniec należy również odnieść się do zgłoszonego przez skarżącego w pkt 5 zażalenia wniosku o wyłączenie ustności rozprawy. W tym miejscu wyjaśnienia wymaga, że zasada ustności w postępowaniu cywilnym wskazuje na formę, w jakiej powinny być dokonywane czynności procesowe w postępowaniu cywilnym. Pełni ona doniosłą rolę na rozprawie, natomiast nie obowiązuje na posiedzeniach niejawnych. Zważyć należy, iż przedmiotem postępowania w sprawie toczącej się z udziałem skarżącego jest prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy. Zgodnie z utrwaloną praktyką oraz orzecznictwem sądowym, w tego rodzaju sprawach podstawowym dowodem jest dowód z opinii biegłych, nie zaś z przesłuchania stron. Wobec powyższego, wysoce prawdopodobnym jest, iż w niniejszej sprawie Sąd pierwszej instancji nie uzna za konieczne przesłuchania skarżącego na rozprawie. Powyższa okoliczność nie uniemożliwia jednak skarżącemu udziału w sprawie, może on bowiem w toku postępowania – bez konieczności osobistego stawiennictwa w sądzie – składać pisma procesowe, w których przedstawi swoje twierdzenia oraz wnioski.

Mając powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny uznał zażalenie za bezzasadne

i dlatego na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 385 k.p.c. oddalił je w całości.

SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka SSO (del.) Gabriela Horodnicka-

Stelmaszczuk